

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט, ה'תשל"א

חלק א – יו"ל לש"פ שמות, כ"ג טבת, ה'תשע"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

לעילוי נשמת

ר' אברהם ב"ר יהודה ז"ל

נפטר י"ט טבת ה'תשע"א

מרת חי' פרחת בת ר' מכלוף ז"ל

נפטרה י"ב ניסן ה'תשע"ה

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות צאצאיהם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

למשפחת אַלמקייס

ג

בי"ה. ז' מני"א תשי"ג
ברוקלין

הווי"ח אי"א נוי"מ כו'
מוה"ר מנחם מענדל שי שוי"ב

שלום וברכה!

בנועם נודעתי עיי השוי"ב הווי"ח אי"א נוי"מ כו' מוה"ר עובדי' שי סטראקס אשר זיכהו השי"ת ללמוד ברבים דא"ח ספר הקי' התניא אשר גודל הזכות בזה אין די באר, וכמו ששמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע אשר הבעש"ט אמר שחביבות כל אחד מישראל לגבי הקב"ה הוא כבן יחיד שנולד להורים לעת זקנתם ועוד כ"פ ככה וכערך הגבול של בני אדם לגבי האין סוף ובלי גבול של השי"ת, ומזה יש להבין גודל השכר כאשר מקרבים את הבן לאביו בגשמיות ועל אחת כמה וכמה גודל הנחת רוח שגורמים לאבינו שבשמים על ידי שמקרבים אפילו רק אחד מישראל ובפרט בענין הנעשה ברבים והאריכות בזה אך למותר, והשי"ת יזכהו לקיים המרז"ל ושחט אין ושחט אלא ומשך, שימשיך את נפש הבהמית מרשות הרבים לרשות היחיד רשותו של הקב"ה שתהי' כפופה ובטלה לנפש האלקית אשר בה, וכולנו בתכ"י נוכה בעגלא דידן לביאתו של השוחט הגדול אשר ישחט את היצה"ר כמרז"ל סוכה נבי א, ויהפוך השי"ת ימים אלו לששון ולשמחה.

מוסגי"פ רשימת כ"ק מו"ח אדמו"ר ע"ד מאסרו בשביל תורה ומצות אשר סוי"ס עיי התחזקותו בזה הורה דרך לכל ישראל בעבודה להשי"ת.
בברכת הצלחה.

ג

ששמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר . . אשר הבעש"ט אמר שחביבות כו': ראה כש"ט בהוספות סקס"ז. וש"נ. וראה גם אג"ק ח"ד אגרת תקנה. ח"ט אגרת ב'תקמז. חט"ו אגרת ה'שלב, ובהנסמן בהערות שם. ח"ז אגרת ו'תפה. ו'תפו. חכ"ה אגרת ט'שצ, ובהנסמן בהערות שם. המרז"ל ושחט אין ושחט אלא ומשך: חולין ל, ב. וראה גם לעיל אגרת א, ובהנסמן בהערות שם. ויהפוך השי"ת ימים אלו לששון ולשמחה: ראה ירמי' לא, יב. זכרי' ח, יט. רמב"ם הלי' תעניות בסופן.

רשימת כ"ק מו"ח אדמו"ר ע"ד מאסרו: חלק שני — לקו"ד לקוט לה. נדפס בלקו"ד ח"ד תרכה, א ואילך.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ שמות, כ"ג טבת, מבה"ח שבט הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתועדות מוצש"ק פ' בשלה, י"א שבט ה'תשל"א, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כ"ף טבת, ה'תשע"ז,
מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2017 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5777 • 2017

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ב

בי"ה, ז' מני"א תשי"ג
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצי"צ
מוה"ר עובדי ש"י

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו והפי"נ שקראתיו בעת רצון על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע. והשי"ת יזכהו לבשר תמיד אך טוב בגשמיות וברוחניות.

נהינתי ממה שכותב שערור את אחד מהשובי"ם ללימוד תניא ברבים, אשר גודל זכותם — הוא והלומד — אין לשער ולתאר בכתב. והשי"ת יצליחו גם על להבא בפעולותיו בזה ובכגון דא.

מוסגי"פ מכי להשו"ב הנ"ל (ותי"ח על טרחתו למסור) — בצירוף הרשימה של המאסר.

בברכת הצלחה

מ. שניאורסאהן

נ"ב. מצוי"ב הקונטרס שהו"ל זה עתה, שבטח ישתמש בתוכנו לזכות את הרבים. והשי"ת יהפוך ימים אלו לששון ולשמחה בעגלא דידן.

ב

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (גאָרדאָן, תשע"ג).

מוה"ר עובדי" : שטרַאָקס, לונדון.

מכ" להשו"ב הנ"ל: לקמן אגרת הבאה.

הרשימה של המאסר: חלק שני — לקו"ד לקוט לה. נדפס בלקו"ד ח"ד תרכה, א ואילך.

הקונטרס שהו"ל זה עתה: כפה"נ הוא מאמר ד"ה זכור הוי, ש"פ דברים עטר"ת (קה"ת, ה' מנ"א ה'תשי"ג). נדפס לאח"ז בסה"מ עטר"ת ע' רפט ואילך; ע' תרפג.

יהפוך ימים אלו לששון ולשמחה: ראה ירמ"י לא, יב. זכרי' ח, יט. רמב"ם הלי' תעניות בסופן.

בס"ד. שיחת מוצש"ק פ' בשלח, ו"א שבט, ה'תשל"א.

בלתי מוגה

א. כאשר מתאספים יחדיו כו"כ מבנ"י, ובפרט מכמה מדינות, ויתירה מזה (שנוגע יותר בענין זה), שנוסף לכך ש"אין דיעותיהם שוות"י, הרי הם באים ממשפחות שונות וסוגי חינוך שונים, ואעפ"כ, מתאספים ביחד במקום אחד, ובשביל ענין אחד — הרי זה גופא מבטא את הצד השווה והנקודה הפנימית שבזה משתווים כולם.

ואע"פ שענין זה מצינו לאו דוקא אצל בני"י, אלא גם אצל שאר עמי הארץ, שמזמן לזמן מתאספים יחדיו לשם מטרה ופעולה אחת, למרות היותם שונים זמ"ז הן מצד מוצאם, הן מצד החינוך שלהם, והן לפי ש"אין דיעותיהם שוות" [שהרי כלל זה נאמר במשנה ובגמרא: בנוגע לכל בני האדם, ש"הקב"ה טבע כל אדם בחותמו של אדה"ר (ו"לפיכך נברא האדם יחידי", "להראותך שמאדם אחד נברא מילואו של עולם"י), ואין אחד מהם דומה לחבירו", "בקול במראה ובדעת", ומזה מוכן שמדובר אודות כל בני האדם, לאו דוקא בנוגע לבנ"י] — הרי הנפק"מ היא בנוגע להמשך הדברים לאחרי האסיפה, ובמה מתבטאת מטרת האסיפה, כדלקמן.

ב. ובהקדמה:

כדי שהאסיפה תביא לידי אחדות אמיתית — הרי זה דוקא כאשר המטרה היא כזו שגורמת (לא ענין של פירוד והתחלקות ועד למחלוקת איש ברעהו, אלא אדרבה) קירוב הלבבות, ועד להתאחדות.

ומזה מוכן, שכאשר מתאספים יחד בנוגע לתכלית גשמית, לא יכולה להיות אחדות אמיתית, כי:

מבנה הגשמיות הוא באופן שלכל אחד יש חלק וענין שלו, ובמילא אינו יכול לוותר על המוכרח לצרכיו, כמו אכילה ושתי', לבושים ובית, בשביל הזולת.

ולדוגמא: כדי שיהי' לו בית, ד' אמות שלו — מוכרח להיות מקום פנוי, וכאשר המקום תפוס כבר ע"י מציאות אחרת, אין לו לאן להיכנס [והיינו לפי שהקב"ה הטביע בטבע הבריאה שהגשם תופס מקום, וכדברי הגמרא⁴: "מדת בשר ודם — כלי ריקן מחזיק, מלא אינו מחזיק"]; ועד"ז

(3) פרש"י שם.

(1) ראה ברכות נח, א. ועוד.

(4) ברכות מ, א. וש"נ.

(2) סנהדרין לז, סע"א (במשנה). לח, א.

בנוגע ל"כגד ללבוש" — אם הבגד לבוש על חברו, הרי הוא אינו יכול ללבשו; ועד"ז בנוגע ל"לחם לאכול" (שע"י האכילה יהפך לדם ובשר כבשרו, ועי"ז יהי' קישור הנפש בהגוף) — שזהו רק אם הלחם לא נאכל ע"י חברו.

ולכן, כאשר האסיפה היא בשביל ענין גשמי, לא יכולה להיות אחדות אמיתית, כיון שהכוונה והתכלית היא לשם ענין גשמי, הרי ענין זה אינו יכול לעשות מכולם מציאות אחת באמת; הם יכולים רק לילך יחדיו באותה פעולה או לשם אותה תכלית, אבל לאחרי כן, יקח כל אחד את השייך אליו, ובאופן שבנוגע לחלק השייך אליו מושגת השייכות לחברו. וכמו בדוגמא הנ"ל, הן ב"לחם לאכול", הן ב"כגד ללבוש", והן בדירה לדור בה.

משא"כ כאשר האסיפה היא לשם תכלית רוחנית — כיון שתכונת הרוחניות היא באופן שיכולה להיות אצל כמה בני אדם אותה רוחניות, ולא יחסר מאומה אצל אף אחד, שתהי' אצלו בשלימותה.

וכפי שרואים זאת בנוגע להבנת השכל — שיכול אדם להתייגע ולחדש חידוש גדול בחכמה ושכל, ועד לחידוש שלא הי' לעולמים, להיותו הראשון שגילה חכמה גדולה זו, ואעפ"כ, לאחרי כן יכול לבוא דבר חכמה זה לידיעתו של אדם שני ושלישי, וכו"כ בני אדם, מבלי לשלול ואפילו לא למעט מאומה מידיעת השכל והחכמה שלו.

ג. אך עדיין אין זו אחדות אמיתית, כי, מצד זה ש"אין דיעותיהם שוות" (אע"פ ששניהם מודים באותו דבר חכמה), בהכרח שיהי' איזה חילוק באופן קבלת החכמה, מצד החילוק בכלי מוחו של האדם שלומד את דבר החכמה ומקבל אותו לפי שכלו ודעתו ששונה משכלו ודעתו של חברו.

וכידוע הדוגמא לזה אפילו בחכמת התורה — שמצינו ש"הלל ושמאי קיבלו מהם", משמע'י ואבטליון, ששניהם קיבלו מאותם רביים אותו דבר חכמה ושכל, ואעפ"כ, כיון שהמקבלים היו שונים זמ"ז ועד לשינוי באופן הפכי, התקבל השכל אצל כל אחד מהם לפי התכונה שלו: הלל, שנטיית שכלו היתה לחסד — התקבל אצלו הפס"ד לקולא, ושמאי, שנטיית שכלו היתה לגבורה — התקבל אצלו הפס"ד לחומרא, כפי שרואים בפועל, וכידוע הביאור בזה⁷, ואין כאן המקום להאריך בזה.

(5) לשון הכתוב — ויצא כח, כ.
 (6) אבות פ"א מ"ב.
 (7) ראה אוה"ת פרשתנו (בשלח) ע' תקנז. (תו"מ ח"ב ע' 33). וש"נ.

המשך תער"ב ח"א פ"ג. וראה גם שיחת מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט תשח"י ס"ה (תו"מ ח"ב ע' 33). וש"נ.

הוספה

א

[ב"ה] א' כסלו תשי"ג
 ברוקלין.

הרה"ג הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו'
 מוה"ר שמואל יעקב שי

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת שני מכתביו ...

נעם לי להבין ממכתבו השני אשר רואה השגחה פרטית במה שעלה בידו להעמיד את הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו' מוהרש"מ שי' קלמנסן בתור שו"ב בבית המטבחים ... , והשי"ת יזכה את כל אחד מאתנו למלאות ענין השחיטה ברוחניות ע"פ מרז"ל אין ושחט אלא ומשך, להמשיך את הבהמה שבאדם שתעשה "דם ובשר" — כבשר" האדם הנברא בצלם אלקים, ולזכות עי"ז במהרה לביאת השוחט הגדול אשר ישחוט את המה"מ הוא היצה"ר ויעביר את רוח הטומאה מן הארץ, בברכה.

מוסג"פ קוני שהו"ל זה עתה.

א

מוה"ר שמואל יעקב: רובינשטיין, רב אגודת הקהלות — רחוב פאזוע, פאריז. אגרות אליו — אג"ק אדמו"ר מהורי"צ ח"ד אגרת השכט (ע' תב), ובהנסמן בהערות שם. וראה גם אג"ק ח"ד אגרת א'קסב (בשולי האגרת).
 מרז"ל אין ושחט אלא ומשך: חולין ל, ב. וראה גם אג"ק ח"ח אגרת יתתפ, ובהנסמן בהערות שם. לקמן אגרת ג.

"דם ובשר" — כבשר" האדם: ראה תניא פ"ה (ט, סע"ב).

האדם הנברא בצלם אלקים: ע"פ בראשית א, כז.

לביאת השוחט הגדול אשר ישחוט .. היצה"ר: ראה סוכה נב, א.

המה"מ [=המלאך המות] הוא היצה"ר: ראה ב"ב טז, א.

ויעביר את רוח הטומאה מן הארץ: ע"פ זכרי' יג, ב (ובפרש"י).

קוני שהו"ל זה עתה: כפה"נ הוא מאמר ד"ה והוא עומד עליהם, ש"פ וירא תרס"ג (קה"ת,

ג' כסלו ה'תשי"ג). נדפס לאח"ז בסה"מ תרס"ג ח"א ע' נ ואילך. ע' רלו.

ההוא בשנה ההיא, כך גם עתה עומד (כל אחד מהמשתתפים) "הכנן" ללכת בדרכיו אשר הורנו וסלל עבורנו כדי שנלך בה (לא להביט על זה ולצאת י"ח בכך), ובאופן ש"יהיו בעיניך חדשים"⁸¹, שזה עתה שומע את הבקשה והציווי והנתינת כח לעסוק בעבודה ד"יוסף ה' לי בן אחר", שכאשר פוגש מישהו שהוא בבחי' "אחר", עליו לעשותו "בן".

ולכל לראש — לא לשכוח על עצמו, "מבשרך לא תתעלם"⁸², והיינו, שכאשר יעשה חשבון כמה שעות ביום מקדיש ללימוד התורה וקיום המצוות, וכמה שעות מיועדות לענינים אחרים, סביר להניח שיגיע למסקנא שיש ביכולתו ליקח מהשעות שמקדיש לעניני העולם, שהם בבחי' "אחר", ולעשות מהם "בן", שגם אז יהי ניכר עליו שהוא "בן", "בני בכורי ישראל", "בנים אתם לה' אלקיכם".

וזהו עת רצון ועת סגולה — כאשר מתקבלת החלטה זו במעמד של כו"כ עשיריות מישראל, אשר, "אכל בי עשרה שכנתא שריא"⁸³, ועאכו"כ כמ"פ עשרה, ועאכו"כ כשמדברים עניני התעוררות לתורה ומצוותי' (שהרי ענין השראת השכינה במעמד עשרה מישראל הוא "אף שאינם מדברים בדברי תורה", כדברי רבינו הזקן⁸⁴) — שיוכלו להמשיך החלטה זו על כל הימים שלאח"ז, להתעסק עם ה"חוצה", עם אלו שבבחי' "אחר", לעשות מהם "בן".

ומ"בנים" אלו מעמידים בני ישראל וצבאות ישראל, שבקרוב יצאו — כמ"ש בפרשה שקראנו ביום הש"ק: "ובני ישראל יוצאים ביד רמה"⁸⁵ — מהגלות המר וחושך כפול ומכופל שבו נמצאים, לקבל פני משיח צדקנו.

ו"אז ישיר משה ובני ישראל"⁸⁶ — כפי שמביא רש"י (מדברי הגמרא במסכת סנהדרין⁸⁷: "שר לא נאמר אלא ישיר") "מכאן רמז לתחיית המתים מן התורה", והיינו, שיקויים היעוד⁸⁸ "הקיצו ורננו (כל) שוכני עפר", והוא בתוכם, ותהי' שירת משה וכל ישראל, החל מ"אשירה לה' כי גאה גאה"⁸⁶, עד להסיום "ה' ימלוך לעולם ועד"⁸⁹, בקרוב ממש, ומתוך שמחה.

* * *

(86) שם טו, א.

(87) צא, ב.

(88) ישע"י כו, יט.

(89) בשלה שם, יח.

(81) פרש"י תבוא כו, טז.

(82) ישע"י נח, ז.

(83) סנהדרין לט, א.

(84) תניא אגה"ק סכ"ג.

(85) בשלה יד, ח.

ולכן, כדי שתהי' אחדות אמיתית, הרי זה דוקא מצד ענין שלמעלה מהשכל (והיינו, כאשר מתאספים יחדיו עבור ענין הקשור אמנם עם שכל, אבל לאחרי כן הרי זה מביא לענין שלמעלה מהשכל) — כי, החילוקים שביניהם ש"אין דיעותיהם שוות", הם רק מצד הדעה, ואילו בנוגע לנקודת העצם, משתווים כולם בכך שהם בני אדה"ר; ובנוגע לבנ"י, "אתה בחרתנו" — מתבטא הדבר בגלוי בנוגע לפועל (מצד זה שאדה"ר הי' "יציר כפיו של הקב"ה"⁹⁰) בענין האמונה.

וזהו האחדות האמיתית שנעשית (לא מצד השכל, שהרי "אין דיעותיהם שוות", אלא) מצד ענין האמונה שבה שוים כל בני"י ועי"ז נעשית אחדותם של כל המתאספים לא רק בשעת עשיית הפעולה, או בשעת ההתדברות הקודמת לעשיית הפעולה, אלא באופן שנמשכת גם לאח"ז במשך כל הזמן כולו, והיינו, לפי שמתאחדים בענין שמביא לידי אמונה ומיוסד על אמונה, שמצדה שווים כל בני"י.

ד. והדוגמא לזה — כפי שמצינו אצל אדה"ר:

איתא בפרקי דר"א⁹¹ שהדבר הראשון שעשה אדה"ר מיד כשנברא הוא — שאמר לכל הנבראים "בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני הוי' עושנו"¹⁰.

ולכאורה אינו מובן:

פעולת אדה"ר על הנבראים היתה מצד השכל או הרגש של שאר בעלי החיים, שהרי לא שייך לומר שהי' זה בדרך הכרח, אלא באופן שענין זה הונח אצלם. וזהו גם מש"נ¹¹ "ה' מלך גאות לבש", "מלך" דייקא, שענין המלוכה הוא רק כאשר הדבר מתקבל ברצון, כמ"ש¹² "ומלכותו ברצון קבלו עליהם", ולולי זאת, אין זו מלוכה, כי אם ממשלה (כמבואר במפרשי התנ"ך¹³).

וכיון שכן, אינו מובן מדוע הוצרכו שאר הנבראים להמתין לאדה"ר — הרי גם להם הי' שכל, וא"כ, היו צריכים להכיר את הענין ד"הוי' עושנו" שהי' כבר במשך חמשת ימי בראשית ויום הששי קודם בריאת אדה"ר, ומה חידש בזה אדה"ר!?

אך הענין הוא — שאדה"ר גילה את הנקודה המשותפת שבכל הנבראים, שזהו"ע ד"הוי' עושנו", באופן שלמעלה מהשכל, שלכן, הנה

(8) ראה ב"ר פכ"ד, ה. קה"ר פ"ג, יא (ב).

(9) פי"א.

(11) שם צג, א.

(12) נוסח תפלת ערבית.

(13) ראה ראב"ע וישב לז, ח. ועוד.

(10) תהלים צה, ו.

לא זו בלבד שהשכל מכיר בכך שצריך לקבל את מלכותו של הקב"ה, אלא עוד זאת, שקבלת המלכות צריכה להיות באופן של השתחווה דוקא — "בואו נשתחוה", שענין ההשתחווה בגשמיות מורה על תוכן ענינה — שלא זו בלבד שכורע ברך ("נכרעה נברכה"), שענין נשפלת קומתו מכמו שהיתה תחילה, אלא עוד זאת, שמכופף את ראשו, ששם הוא מקום השכל, והיינו, שמבטל את שכלו, ומקבל את מלכותו של הקב"ה באופן של אמונה.

וזהו מה שפעל אדה"ר בהבריאה — שגם בעלי השכל שבבריאה שמבינים מצד השכל שצריך לקבל את מלכותו של הקב"ה, תהי' אצלם קבלת המלכות באופן של השתחווה, "בואו נשתחוה", כפיפת הראש, שהו"ע ביטול השכל לגמרי.

וענין זה שפעל אדה"ר שייך במיוחד לבניי, "עם קרובו"¹⁴ — שהרי "שופרי" דיעקב אבינו מעין שופרי' דאדה"ר¹⁵, וכדברי הגמרא¹⁶ "אתם קרויים אדם", ע"ש "אדמה לעליון"¹⁷ — שגם אצלם יהי' הענין ד"נשתחוה", למעלה מהשכל, ולא רק בנוגע לעצמם, אלא כפי שאמר אדה"ר לכל הנבראים "בואו נשתחוה", וזהו גם החוב והשליחות של כל יהודי בעולמו, לפעול בחלקו בעולם ובכל העולם כולו הענין ד"בואו נשתחוה גו' לפני הוי' עושנו", מתוך ביטול השכל.

ה. והנה, ענין זה שהאדם אינו נשאר במדרגת השכל (שכל דקדושה, שבידעו ש"ה עושנו", הרי מובן שצריך לקבל מרותו ומלכותו), אלא מבטל את השכל ועובר לענין האמונה — מתבטא בגלוי בענין המסירות נפש:

מצד השכל — יכול אדם להכיר בכך שכיון שישנו מי שלמעלה ממנו, צריך לציית אליו. ובפרט כשמדובר אודות מי שהוא לא רק למעלה ממנו, אלא "הוי' עושנו", שעל ידו נתהווה מציאותו מאין ליש, הרי בודאי שצריך לעשות כל מה שיצווה עליו, דאל"כ, יכול לחזור ולהיות "אין". אמנם, במה דברים אמורים — כל זמן שלא מדובר אודות מס"נ; אבל בנוגע למס"נ — אין לו טעם בשכל שצריך למסור נפשו כדי שלא יחזור להיות "אין", שהרי ענין המס"נ מתבטא בכך שעושה עצמו ל"אין". ובלשון החסידות¹⁸ — שבשכל אין הכרח על ענין המס"נ, כי

(17) ראה של"ה ג, רע"א. ועוד.

(18) ראה גם תר"מ חמ"ז ע' 115. וש"נ.

(14) תהלים קמח, יד.

(15) ב"מ פד, א. וש"נ.

(16) יבמות סא, רע"א. וש"נ.

והרי זה בדוגמא¹⁹ לאדם שיכול להשיג אלף אלפים דגרי זהב, ואעפ"כ, לא מדברים עמו אודות דינרי זהב, כיון שאין לו מושג בערך ושוויות של זהב, ולכן צריכים לדבר עמו אודות פרוטה של נחושת ("א פעני")! ...

ומובן, שלא זו בלבד שאין זה מוסיף בבריאות הנשמה, אלא אדרבה: זהו דבר שפוגע בבריאות ("דאָס קאָסט געזונט") — בידעו שישנו דבר הכי יקר, כמו היוקר של יהודי, והיוקר של שמירת המצוות, ואעפ"כ, צריך להזהר שלא לומר לו: עליך לעשות דבר זה בגלל שכך צוה הקב"ה, כיון שאז ילך לדרכו, ולא יהי' עם מי לדבר... אלא צריכים לומר לו שיש לעשות דבר זה בגלל שכך אומר רופא אחד, ורופא שני, ודוקא רופא גוי (כי, לרופא יהודי אינו מאמין, כיון שיכול להיות שהי' יהודי דתי, ולכן צריכים להביא לו ראי' מרופא גוי), ועי"ז אולי יוכל לפעול אצלו לשמור טהרת המשפחה. ועד"ז בנוגע לכשרות, וכן בשאר ענינים, שבעיירה הישנה מעבר לים היו פשוטים לגמרי.

ואעפ"כ, לא התחשבו גם בקושי זה, ועיקר ההתעסקות היתה בענינים כאלו שעבורם הי' צורך במס"נ, מסירת הרצון, מסירת הגוף ומסירת הנשמה, ובלבד לפעול על "אחר" שיהי' "בן".

ובאופן כזה היתה עבודתו במשך כל השנים לאחרי שעברה התקופה של מס"נ במדינה ההיא, בבואו למדינת הרוחה, אף שלכאורה הי' ניתן לצפות שירצה לנוח ולהתמסר לעלי' "מחיל אל חיל"²⁰ בענינים של קדושה, במקום לנהל מלחמה עם ענינים שהם היפך הקדושה לגמרי. וכאמור — כל זה מרומז בשם הראשון של בעל הגאולה, "יוסף", ע"ש "יוסף ה' לי בן אחר".

יד. וכמדובר כמ"פ, שכאשר נערכת אסיפה והתוועדות ע"פ תורה בקשר לזכרון על ענין של קדושה, תורה ומצוותי', שאירע כמה שנים לפני"ז, אין זה ענין של זכרון על ענין שהי' פעם וכבר עבר מזמן, ועתה נשאר ממנו רק תוצאות, פירות ופירי פירות, אלא זהו ענין של "תורת חיים", שהוא תמיד בחיים, כמו בפעם הראשונה.

ועד"ז בנוגע לזכרון אודות נשיא בישראל — שאין זה באופן שנזכר על ענין שאירע לפני כ"א שנים או יותר, אלא באופן שהזכרון פועל שעכשיו נעשה אצלו כמו דבר חי, וכמו שהי' בתקופה ההיא, ביום

(79) ראה גם תר"מ חל"ה ס"ע 125. וש"נ. (80) תהלים פד, ח.

וקיום מצוותי, ובלשון הכתוב⁷⁵: "אח לצרה יולד" — השתדל ביותר, עד למס"נ בפועל, בנוגע לכל אלו שמצד אונס נעשו בציוור של "אחר", לא בציוור של "בנים אתם לה' אלקיכם", לפעול בהם הענין ד"יוסף ה' לי בן אחר", שגם ה"אחר" יהי' באופן כזה.

וכמו"כ גם לאח"ז, בכואו למדינות שנקראות בשם "מדינות הרווחה" — הנה גם שם היתה נקודת העבודה לעשות מ"אחר" "בן": ידוע הלשון⁷⁶: "אמריקא איז אַנדערש" — בבחינת "אחר", והיינו, שאין זה כמו שצריך להיות בארץ הקודש, בד' אמות יהודיות ("אידישע"), שהעיקר הוא הרוחניות שבדבר, ואילו הגשמיות הוא דבר הטפל; העיקר הוא מה שפועלים בתורה ומצוותי, ואילו ריבוי הפרנסה, ריבוי כסף בבנק, המעמד ומצב בחברה וכו', הוא דבר הטפל, שיש לו משמעות רק כאשר מנצלים זאת לאח"ז עבור הענין העקרי, ענין התורה ומצוותי.

ובאופן כזה היתה "קבלת הפנים" הראשונה בבוא כ"ק מו"ח אדמו"ר לכאן⁷⁷ — שידע שכאן אי אפשר להתנהג כמו שהתנהגו מעבר לים; שם הי' סדר חיים שונה, משא"כ כאן, שישנה "מלחמת החיים", יש לפעול בעיקר כדי להתבסס בגשמיות, ואח"כ יתנו מעט גם עבור רוחניות. ובכן תחילת פעולתו היתה לבטל את ההנחה "אמריקא איז אַנדערש" — דכיון שה' אחד, נמשכת אחדות זו בכל העולו כולו, כך, שזהו עולם אחד, ובלשון חז"ל⁷⁸: "סדנא דארעא חד הוא", ואותה עבודה שהוצרכה להיות בעיירה הישנה ("אין דער אַלטער שטעלט") צריכה להיות גם בארצות-הברית.

ועבודה זו היתה באופן של מסירת-נפש — מבלי להתחשב עם עצמו, לא בבריאות הגוף, ויתירה מזה, גם לא בבריאות הנשמה:

בנוגע ל"בריאות הנשמה" — הרי מובן בפשטות, שהעסק בלימוד התורה, ובפרט בפנימיות התורה, הי' מוסיף בריאות בנשמה שלא בערך מאשר ההתעסקות לפעול על יהודי שיתחיל לשמור טהרת המשפחה, בהיותו במעמד ומצב שלא יכולים לומר לו שצריך לעשות זאת בגלל ש"קדשנו במצוותיו וצונו", בגלל שסגנון כזה לא יפעל עליו ("דאָס נעמט אים ניט"), אלא צריכים להוכיח לו חשיבות הענין ע"י שכל וכו' וכו', וזאת, כאשר יודעים בשעת מעשה שזהו החלק הטפל שבדבר.

(75) משלי יז, יז. (76) ראה סה"ש תשו"ו ע' 53. וש"נ. (77) ראה גם סה"ש תש"נ ע' 75 ואילך. (78) קידושין כז, ב. וש"נ.

ע"י מס"נ מתבטלת מציאות השכל, והרי אין השכל יכול לאבד את מציאותו לגמרי.

והרי ענין האמונה בא לידי ביטוי בענין המס"נ, וכמבואר בתניא⁷⁹, שכל אחד מישראל, אפילו קל שבקלים, מוסר נפשו על קדושת ה' (אם לא מרמים אותו ש"בעבירה זו עודנו ביהדותו ואין נשמתו מובדלת מאלקי ישראל"⁸⁰), כדי להשאר קשור ומאוחד עם הקב"ה, ובלשון רבינו הזקן⁸¹ על הפסוק⁸² "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", שיהודי אינו יכול ואינו רוצה להיות נפרד מאלקות.

ולכן, כאשר מדובר אודות ענין הקשור עם תורה ומצוותי, הנה למרות שהתורה "היא חכמתכם ובינתכם לעיני כל העמים"⁸³, שגם מכירים שזהו ענין שכלי גדול, ועד"ז בנוגע למצוות, שרובם ככולם של מצוות אינם חוקים [ויש רק כמה מצוות שנקראים בשם "חוקים", כפי שנימנו בפירושו רש"י⁸⁴, ובפרטיות יותר במדרשי חז"ל⁸⁵], אלא הם ענינים המובנים בשכל [ועד שאפילו המצוות שנקראים בשם "חוקים", יש להם ביאור בשכל, כדאייתא במדרש⁸⁶ על הפסוק⁸⁷ "זאת חוקת התורה", "לך (למשה רבינו) אני מגלה טעם פרה אבל לאחרים חוקה"], מ"מ, כאשר יהודי לומד תורה ומקיים מצוות, חייב לעשות זאת לא מצד השכל שבדבר [ולא מצד הסגולה שבדבר, כמ"ש⁸⁸ "אם בחוקתי תלכו גו' ונתתי גשמיתם בעתם גו'"], אלא מצד ציווי הקב"ה, כנוסח ברכת המצוות (שבה מקדים לומר מדוע מקיים את המצוה): "אשר קדשנו במצוותיו וצונו". כלומר: אע"פ שהתחלה היא בענין שיש לו הסברה בשכל, הרי כיון שזהו ענין הקשור עם תומ"צ, אזי היסוד והנקודה שבדבר הוא — "אשר קדשנו במצוותיו", שזהו הקישור וההתאחדות עם הקב"ה.

ו. וכיון שהקב"ה הוא אחדות הפשוטה, הנה מצד זה נמשכת אותה אחדות פשוטה בכל אחד ואחת מישראל, אע"פ ש"אין דיעותיהם שוות".

ואחדות זו נמשכת (לא רק בעניני התומ"צ, אלא) אפילו "בכל

(19) פי"ח ח"ט. (20) פי"ד. (21) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' שפד (נעתק ב"היום יום" כה תמוז). שם ע' תקמו (נעתק ב"היום יום" כא סיון). ועוד. (22) ואתחנן ו, ד. (23) שם ד, ו. (24) תולדות כו, ה. פרשתנו (בשלח) טו, כו. אחרי יח, ד. (25) ראה יומא סז, ב. וראה גם תומ"ח ח"ו ע' 357. וש"נ. (26) תנחומא חוקת ח. במדב"ר פי"ט, ו. (27) חוקת יט, ב. (28) ר"פ בחוקתי.

דרכיך²⁹, היינו, אפילו כשמדובר אודות ענינים גשמיים, וכאמור לעיל (ס"ב) שמצד טבע הגשמיות אי אפשר שיהי' לו "לחם לאכול" אם חבירו אכלו ועד"ז בנוגע לבגד ללבוש ובית לדור בו, ואעפ"כ, הנה אפילו בענינים גשמיים פועלים ענין האחדות.

וכפי שמצינו בנוגע לענין הצדקה³⁰ — שאע"פ שהחיוב הוא ליתן מעשר (שזוהי מדה בינונית)³¹, ו"המבזבז אל יבזבו יותר מחומש"³², ובודאי לא כל נכסיו³³, כי, ע"פ תורה, ע"פ שכל הרגיל, צריך להשאיר לעצמו "לחם לאכול ובגד ללבוש", מ"מ, ישנו אופן של נתינת צדקה הרבה יותר מחומש, ועד לבזבוז כל נכסיו — כפי שמבאר רבינו הזקן באגה"ת³⁴ ובאגה"ק³⁵ שההגבלה בנתינת הצדקה היא "דוקא לשומר התורה ולא סר ממנה כו'", אבל "מי שהעביר עליו הדרך ח"ו", וצריך לתקן מה שקלקל כו', הנה כשם שבנוגע לרפואת הגוף לא שייכת ההגבלה שיוציא רק חומש ולא יותר, הרי עאכ"כ שכן הוא בנוגע לרפואת הנפש.

ולכן ישנו הענין להרבות בצדקה אפילו יותר מחומש, ועד שנוטל אפילו חלק מה"לחם לאכול" שלו כדי לעזור ליהודי נוסף הזקוק לאותו ענין, ועד"ז בנוגע לבגד ללבוש ובית לדור בו.

ז. ואם הדברים אמורים במשך כל השבוע — עאכ"כ בכוא יום השבת:

ביום השבת אין ענין של מחלוקת וכו', וכדברי הגמרא³⁶ בנוגע למלאכים, שאפילו "מלאך רע עונה אמן בעל כרחו", ומסכים לענין של ברכה.

ויום השבת מבטל גם את החילוקים שבין אחד לחבירו, שכן, בששת ימי החול עליהם נאמר "ששת ימים תעשה מלאכה"³⁷, שבהם צריכה להיות עיקר עבודת האדם ב"ט מלאכות (כפי שנימנו במשנה³⁸), אזי ניכר החילוק והפירוד שבין אחד לחבירו, שאחד חורש והשני זורע, וכיו"ב בשאר ל"ט המלאכות; משא"כ ביום השבת, שאסור במלאכה, ו"כל מלאכתך עשוי"³⁹, וישנו הכל מן המוכן עבור "בנך ובתך .. וגרך

(29) משלי ג, ו.
 (30) ראה גם לקו"ש חכ"ז ע' 217 ואילך.
 (31) פ"ג.
 (32) ס"ג.
 (33) שבת קיט, ב.
 (34) ויקהל לה, ב.
 (35) שם עג, סע"א.
 (36) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סש"ו סכ"א.
 (37) ראה רמב"ם הל' ערכין וחרמין וש"נ.
 (38) ראה רמב"ם הל' ערכין וחרמין וש"נ.
 (39) ראה רמב"ם הל' ערכין וחרמין וש"נ.

"יוסף" כשלעצמה אינה מספיקה, הרי הלשון הרגיל בכגון-זה בחומש הוא (לא "אחר", אלא) "עוד", "יוסף ה' לי עוד בן", ולא "בן אחר"? ומבאר הצ"צ⁶⁹, שהדיוק "בן אחר" הוא — שיהי' בן כזה שגם מ"אחר" יעשה "בן", והיינו, שגם כאשר יהי' מישהו שהוא "אחר" (אָן אַנדערער), הנה "יוסף ה' לי בן" שיתעסק גם עם ה"אחר", לעשותו "בן" כמותו.

ומתאים גם עם הפשט — שהרי "בן אחר" לא קאי על שנים נפרדים, אלא על אותו אחד — כי, הכוונה בזה היא, שזהו "בן" שעושה גם מ"אחר" שיהי' כמו "בן".

וזוהו מה שמצינו בנוגע ליוסף — ש"הוא המשביר לכל עם הארץ"⁷⁰, בה בשעה שמצד עצמם לא הי' להם בר, כיון ש"הרעב כבד בארץ"⁷¹. ובפרט בנוגע לאחיו — כמבואר בזהר⁷² שצריך ללמוד מהנהגת יוסף עם אחיו, שאע"פ שהם התנהגו עמו כמו "אחר", לא כמו "אח", אעפ"כ התנהג יוסף עמהם כמו "אח".

ומזה נמשך לאח"ז במשך הדורות — שכאשר יהודי עושה פעולה שתוכנה שעל ידה נעשה מ"אחר" "בן", אזי נקרא על שם יוסף.

יג. ועד"ז בנוגע לבעל ההילולא:

כאשר מתבוננים בפעולותיו של בעל ההילולא במשך כל ימי חייו, רואים שנקודת פעולתו היתה לעשות מ"אחר" "בן" — החל מאלו שגם בלאה"כ היו מונחים בתורה ומצוותי, שיתוסף אצלם עוד יותר לגבי מה שיש להם מצד עצמם, החל מהוספה בכמות, שאם עד עתה למד תורה כך וכך שעות ביום, הנה גם בנוגע לשעות שבהם לא הי' לומד תורה ומקיים מצוות, ובמילא הי' אז בבחי' "אחר", צריך לפעול שגם אז יהי' בבחי' "בן"; ועאכ"כ אלו שהם לגמרי במעמד ומצב ד"אחר", השקיע כחות והשתדלות (עד לאופן של מסירת נפש, כנ"ל ס"ה) לפעול עליהם שיהיו במעמד ומצב של "בן", "בני בכורי ישראל"⁷³, "בנים אתם לה' אלקיכם"⁷⁴, בגלוי.

ובפרטיות יותר:

באותם שנים שבהם חי תחת גזירות אימות בהנוגע ללימוד התורה

(69) אוה"ת ויצא רכ, א ואילך. ויחי שפו, (72) ח"א רא, סע"א ואילך — הובא א ואילך. שצ, א ואילך. שצז, ב ואילך. ועוד. בתניא ספי"ב.
 (70) מקץ מב, ו.
 (71) שם מג, א.
 (72) שמות ד, כב.
 (73) שם מג, א.
 (74) פ' ראה יד, א.

והיינו, שענינו של יום ההילולא קשור גם עם הענין העיקרי של מוצאי שבת — כאמור לעיל, שזהו המעבר משבת לשבת ימות החול, מהאחדות של שבת שבה אין ענינים המפרידים גם בענינים גשמיים, להתחלקות שבימות החול, כפי שדורש "ישובו של עולם" שתהי' החלוקה ד"איש תחת גפנו ותחת תאנתו"⁶², שכן, כדי שהעולם יהי' באופן של ישוב, אי אפשר שכולם יתעסקו בענין אחד, אלא מוכרח להיות חילוק ביניהם; ונקודת זמן המעבר מתקופה אחת לחברתה — הרי זה במוצאי שבת, שענינו להמשיך את האחדות של שבת בכל ימי החול ופעולותיהם.

יא. ובכן, ענין זה קשור עם עבודתו של בעל ההילולא שבה התעסק ופעל במשך ימי חייו, כמרומו בשמו⁶³.

ובהקדים המבואר בספרים⁶⁴, ורבינו הזקן מביא זאת בשער היחוד והאמונה בתחילתו, שהשם שניתן לכל דבר, ועאכו"כ לבן-אדם, מורה על ענינו, חיותו ועצמותו.

יידועה השאלה: כיצד יכולים האב ואם — שהם קובעים את השם — לידע מהו השם המתאים לנשמת הילד? — ומבואר בזה בכ"מ⁶⁵, שנותנים להם מלמעלה את הרעיון הנכון לנתינת השם. — הם יכולים לחשוב שבחרו בשם מסויים מצד הטעמים שלהם, איזה שיהיו, אבל בנוגע לפועל, הרי שם זה מתאים להענין והחיות של נשמת הילד.

ועאכו"כ כשמדובר אודות שם שניתן ע"י נשיא בישראל⁶⁶, כמו אצל בעל ההילולא, ששמו ניתן ע"י אביו, בהסכמת אביו וכו' — הרי זה בודאי מכוון לענינו כפי שנמשך בגלוי במשך עבודתו בחיים חיותו בעלמא דין, והיינו, שהנקודה והצד השווה בכל פעולתו בעולם מרומזת בב' שמותיו, שנזכרו ונתפרשו בחומש.

יב. בנוגע לשם הראשון⁶⁷ — יוסף — נאמר בחומש שקריאת השם יוסף היתה ע"ש "יוסף ה' לי בן אחר"⁶⁸.

יידועה השאלה בזה: מדוע נאמרה תיבת "אחר" — הרי גם אם הי' נאמר רק "יוסף ה' לי בן", הנה תיבת "יוסף", מלשון הוספה, מורה שאין הכוונה לבן שכבר נולד, אלא "יוסף ה' לי בן"; וגם: אפילו אם תיבת

(62) מלכים-א ה, ה. מיכה ד, ד.

(63) ראה גם לקו"ש חכ"ו ע' 87 ואילך.

(64) ראה לקו"ש חט"ו ע' 13. וש"נ.

(65) ראה שער הגלגולים שער כג. וראה

גם אג"ק ח"ב ע' שנה. וש"נ.

(66) ראה גם לקו"ש ח"ו ע' 36.

(67) הביאור בנוגע לשמו השני — ראה לקמן ס"ו...

(68) ויצא ל, כד.

אשר בשערין⁴⁰, כך, שאין ענין של טירחא ויגיעה כמו בששת ימי החול, כי אם ענין התענוג — הרי רואים שבשעה שאדם מתענג, הנה לא זו בלבד שמציאותו של הזולת אינה מצירה לו, אלא אדרבה, שלימות התענוג שלו קשורה עם הטוב של הזולת, כך, שמציאותו של הזולת מסייעת לשלימות התענוג שלו. ולכן מצינו שמנהג ישראל (ש"תורה הוא"⁴¹) להזמין אורחים לשבת (ועד"ז — וביתר שאת⁴² — בנוגע ליו"ט).

וענין האחדות שבין בני"י ביום השבת מתבטא גם לדינא — שבזמנים שהיו נוהגים עניני טהרה וטומאה, הנה במשך ימי החול הי' חילוק בין אלו שנאמנים על הטהרה, שיכולים לאכול יחד עמהם, ובין אלו שאינם נאמנים על הטהרה, שאין יכולים לאכול עמהם (אע"פ שאומרים שזהו דבר טהור); אבל ביום השבת, מותר לאכול עם כל אחד (אם הוא רק אומר שזהו דבר טהור), כיון שאפילו עם-הארץ אינו משקר בשבת (כדאיתא בירושלמי⁴³).

ח. אמנם, ביום השבת שייכים כל הענינים לשבת, עניני קדושה, כך, שגם האחדות היא בגלוי רק בעניני קדושה, ואילו כשבאים אח"כ לעניני חול, אזי יכול להיות מעמד ומצב של פירוד; וזהו החידוש של מוצאי שבת, שעל ידו ממשיכים את האחדות של שבת שבעניני קדושה — גם לימות החול ועניני חול:

למרות שהזמן של מוצאי שבת הוא לאחרי הבדלה, "המבדיל בין קודש לחול", הרי אין זה כמו סתם חול; זוהי רק התחלת החול, כפי שקשור עדיין עם (קדושת) שבת — כמודגש בלשון הפס"ד בשו"ע⁴⁴ בנוגע לסעודה של מוצאי שבת: "ללוות את השבת אחר שיצא כדרך שמלווין את המלך (שבת מלכתא) אחר שיצא מן העיר", והרי הפירוש הפשוט של "מלווין את המלך" הוא שנמצאים עדיין יחד עם המלך (ולא באופן שהמלך הוא בפני עצמו והמלווה הוא בפני עצמו — שאין זה ליווי), אלא שהמלך הוא בדרכו ללכת (ולכן, אף שיש ענין של אכילת סעודה במוצאי שבת, הרי אין זה בדומה לשלש הסעודות שבשבת עצמו, כפי שהשו"ע גופא מחלק ביניהם⁴⁵), אבל עדיין נמצאים יחד עם "שבת מלכתא".

(40) יתרו כ, יו"ד.

(41) ראה תורה נפסל — מנחות כ, ב. שרה. ובכ"מ.

(42) מהרי"ל — הובא ברמ"א יו"ד ששע"ו ס"ד.

(43) דמאי רפ"ד.

(44) אדה"ז או"ח ס"ש ס"ב. וראה גם

או"ח סוסק"פ. סתל"ב ס"א. סתנ"ב ס"ד.

שיחת מוצש"ק פ' בא, יו"ד שבט דאשקד

בתחלתה (תו"מ חנ"ט ע' 90). וש"נ.

סתצ"ד סט"ז. ועוד.

(45) ראה שם ס"ג. וש"נ.

ומזה מובן, שבמוצאי שבת ממשיכים את האחדות של בני" ביום השבת גם בעניני החול, עי"ז שהתחלת ימי החול היא באופן שכולם מאוחדים, כיון שנמצאים עדיין עם המלך שמלווין אותו, ולכן יש לכולם כל מה שיש למלך, שהעיקר בזה היא נקודת האחדות.

וכידוע המשל משרי המלך שיש לכל אחד תפקיד מיוחד, ואעפ"כ, כאשר הם נמצאים בנוכחות המלך, יחד עם המלך, אזי נעשה שלום ביניהם, כיון שכולם בטלים אל המלך. וכן הוא בנוגע לשרים שלמעלה, מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש, שכאשר נמצאים במקום שאלקות הוא בגילוי, אזי "עושה שלום במרומיו"⁴⁶.

וכן הוא גם כפי שנמשך למטה — שגם כאשר נמצאים כבר בהתחלת ימי החול, אבל נמצאים יחד עם המלך [שזוהו ענין השבת, שבו נאמר⁴⁷ "ויכולו השמים והארץ וכל צבאם", ואז ישנו גילוי אלקות בעולם, שלכן אין ענין המלאכה⁴⁸], אזי נמשכת האחדות גם בעניני החול.

ואח"כ ממשיכים זאת ממוצאי שבת על כל השבוע כולו — שבמשך כל השבוע יהי ענין של אחדות וקירוב הלבבות בכל עניני שבוע זה; וכיון שענין השלום הוא "כלי מחזיק ברכה"⁴⁹, אזי מתברך כל השבוע בברכתו של הקב"ה.

וזוהו גם תוכן המנהג בכמה קהילות שבמוצאי שבת אומרים "אל תירא עבדי יעקב"⁵⁰ — כי, כשנכנסים לימות החול יש מקום להתיירא שתפוג האחדות שהיתה במשך השבת, כיון שזה הולך "תחת גפנו" וחבירו הולך "תחת תאנתו" (משא"כ ביום השבת, שלא הי' זה "תחת גפנו" וזה "תחת תאנתו", כיון שהעבודה אסורה בשניהם, אלא שניהם היו נמצאים בעניני השבת). ולכן אומרים "אל תירא עבדי יעקב" — כיון שע"י מוצאי שבת ממשיכים מיום השבת ברכה והצלחה על כל השבוע.

ט. וענין זה לוקחים מיום השבת — בגלל שענינו של יום השבת הוא לימוד התורה:

השייכות של יום השבת ללימוד התורה מודגשת בכך ש"לכו"ע בשבת ניתנה תורה"⁵¹.

וזוהו גם מה שמצינו במדרש⁵² על הפסוק⁵³ "ויקהל משה": "אמר הקב"ה (למשה) עשה לך קהלות גדולות ודרוש לפניהם ברבים הלכות שבת, כדי שילמדו ממך דורות הבאים להקהיל קהלות בכל שבת ושבת ולכנוס בבתי מדרשות ללמד ולהורות לישראל דברי תורה כו".

כלומר: כאשר בני" עמדו להכנס לארץ ישראל, ששם יצטרכו להתעסק עם כל העבודות כו', ולא כמו בהיותם במדבר שהיו יכולים ללמוד תורה ללא דאגות — שאל משה: מה יהי' בשעה שבני" יכנסו לארץ ישראל? והשיב לו הקב"ה, שיקהיל קהילות גדולות בשבת, שאסור בעבודה.

ולכאורה אינו מובן: מענה זה הוא רק בנוגע ליום אחד, יום השבת, אבל מה יהי' עם שאר הששה ימים?

וההסברה בזה — שע"ז שמקהילים קהילות ביום השבת ללמוד תורה, אזי "טעמו וראו כי טוב"⁵⁴, כך, שגם בשאר ששת ימי החול, הנה מבלי הבט על הטרדות שיש לו, יקבע עתים לתורה בכל יום ויום, כל אחד לפי ענינו, כהפס"ד בהלכות תלמוד תורה⁵⁵.

ועי"ז יהי' אצל כל אחד במשך כל השבוע המעמד ומצב ד"בחוקותי תלכו"⁵⁶, "שתהיו עמלים בתורה"⁵⁷, ואז — "ונתתי גשמיכם בעתם"⁵⁸, ועד — "ונתתי שלום בארץ"⁵⁹, שיהי' קירוב הלבבות ועד לאופן של שלום,

— וענין זה קשור גם עם הסעודה של מוצאי שבת, שנקראת "סעודתא דדוד מלכא משיחא"⁶⁰ —

באופן ד"ואולך אתכם קוממיות"⁶¹, בקרוב ממש.

* * *

י. האמור לעיל שייך להתאספותם של יהודים בכל מוצאי שבת; ונוסף לזה, יש במוצאי שבת זו ענין מיוחד — שקשור עם הענין של יו"ד שבט, יום ההילולא וה"יאָרצייט" של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו. וכיון ששני הענינים (מוצאי שבת ויום ההילולא) באים ביחד, הרי מובן, שצריכה להיות שייכות ביניהם.

(52) יל"ש ר"פ ויקהל. (58) שם, ב.
 (53) ר"פ ויקהל. (59) שם, ו.
 (54) לשון הכתוב — תהלים לד, ט. (60) סידור הארזי"ל בכוונת הבלדה
 (55) ראה הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ג. וש"נ. ומוצ"ש. פע"ח שער השבת ספכ"ד.
 (56) ר"פ בחוקותי. (61) שם, יג.
 (57) תו"כ ופרש"י עה"פ.

(46) איוב כה, ב. וראה לקו"ש חכ"ה ע' תרח"ץ ע' עז ואילך. ועוד.
 (47) בראשית ב, א. (49) עוקצין בסופה.
 (48) ראה גם אוה"ת ויקהל ע' ב'פט (50) ראה לקו"ת בלק עב, ב. וראה גם
 תו"מ חנ"ה ע' 253. וש"נ. ואילך. (51) שבת פו, ב.
 ואילך. עת"ר ע' רב. עטר"ת ע' לח ואילך.